

Asia: VN/16944/2020

Kotimaisen kalan edistämishjelma

Ohjelman visio ja strategiset valinnat

Ovatko ohjelman visio ja strategiset valinnat onnistuneita? Miten niitä tulisi kehittää?

Ohjelman visio ja strategiset valinnat ovat hyvät. Kotimaisen kalan suurimmat volyymit tulevat merikirjolohesta ja silakasta, joten myös toimenpiteiden tulee olla niiden kasvatusta ja hankintaa tukevia.

Me yrittäjät haluamme nopeita päätöksiä ja haluamme MMM:n tukea eri tahoille (mm. YM ,ELY:t, AVI:t, jne.) ja haluamme olla myös (kahden keskisissä) keskusteluissa mukana jo esivalmisteluvaiheessa, jotta asiat etenisivät tehokkaasti.

Ehdotetut toimenpiteet ovat hyviä, mutta ne on kirjoitettu liian ”löyhästi”. Kuhunkin tehtävään täytyy olla aikataulu ja MMM:n vastuuhenkilö määritettynä sekä välitavoitteet. Toiminnan tulee olla läpinäkyvää.

Tavoitteet

Onko ohjelmalla tavoiteltavat vaikutukset tunnistettu oikein?

Tavoitteet ovat korkealla kuten tuleekin olla, mutta jos ei pian tehdä oikeasti isoja ratkaisuja niin niihin tavoitteisiin ei päästä edes puoleen väliin vuoteen 2027 mennessä.

Taulukosta puuttuu omavaraisuuden ja huoltovarmuuden näkökulma ja tärkeys.

Me kala-alan yrittäjät emme ole jarruna saavuttaaksemme ne tavoitteet jarruttajat ovat muualla.

Kuinka realistisina pidät yllä esitettyjä tavoitteita?

Tavoitteet on asetettu sopivalle tasolle.

Miten muuten haluaisit kommentoida ohjelman tavoitteita?

Tavoitteet edellyttävät nopeita päätöksiä niin virkamies kuin ministeriöiden tasolla.

Työ edellyttää vahvaa poikkihallinnollista yhteistyötä joka sitoo kaikkia osapuolia (MMM, YM, TEM ja muut ministeriöt, ELY-keskukset, AVI:t, SYKE, LUKE jne.)

1. Kuluttaja- ja markkinalähtöisyyden vahvistaminen

Mitä allaolevista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Kotimaisen kalan käyttöä vauhditetaan julkisilla hankinnoilla. Maa- ja metsätalousministeriön hankintalähtöisyyttä edistää kotimaisen kalan lisäämistä julkisissa hankinnoissa. Euroopan meri- ja kalatalousrahastosta rahoitetaan toimia (mm. innovaatiokumppanuuteen perustuvaa hankintamenettelyä), joissa yritykset ja suurkeittiöt kehittävät yhdessä uusia kalatuotteita suurkeittiöiden tarpeisiin.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Silakan parempaan kysyntään voidaan vaikuttaa julkisilla hankinnoilla ja silakan hinta on kilpailukykyisempi kuin muiden huonosti hyödynnettyjen kalalajien.

Kun kalanjalostaja tekee tuotekehitystä esim. silakasta (jonka elintarvike käyttö on vain n. 4%) niin uusien tuotteiden markkinoitiin tulisi saada tukea. Hienokaan tuote ei kulje jos ei ole varaa reilusti tuoda se heti markkinoille. Markkinointi ei ole kuulunut tukien piiriin, mutta sen pitäisi kuulua siihen vaikka tietyillä rajoituksilla esim. silakka uutuus tuotteiden markkinointiin.

Esim. silakkakalapuikot tulevat tällä hetkellä liian kalliiksi tuottaa, niille ei ole kysyntää nykyisellä tuotantokustannus hinnalla. Kala tuotteilla on oltava volyymia, jotta niitä voidaan tuottaa kannattavasti.

Moni tuotekehitys tuote kuolee kun tarvittavaa volyymia ei saada riittävän nopeasti.

Viestintäverkosto on myös hyvin tärkeä, ymmärsimme, että tämä toiminta on jo alkamassa, mutta kotimaisen kalan käytön lisäämisen sijaan (Tätä työtä ProKala tekee, EMKR-rahoitus) tavoitteena tulee olla kala-alan ja etenkin kalankasvatuksen imagon parantaminen. Suomen kansan tietämys kala-alasta ja kalankasvatuksesta on jopa virheellisellä pohjalla, tämä tulee oikaista mahdollisimman pian. Se yksistään tulee edesauttamaan myönteisempää suhtautumista kalankasvatukseen.

Meri kalankasvatus on ainoa realistinen ja kannattava tapa lisätä kotimaisen kalan tarjontaa nopeasti (tavoitteiden mukaisesti vuoteen 2027 mennessä).

ProKalan kuluttajatutkimukset tulee toteuttaa yhteistyössä kala-alan yritysten kanssa.

2. Uudistuminen kasvun vauhdittajana

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Tuetaan kalatuotteiden jalostusta ja vientiä. Muutetaan valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi annettua lakia (9/2014) niin, että kalanjalostusteollisuutta voidaan tukea vastaavalla tavalla kuin muutakin elintarviketeollisuutta. Tehostetaan kalateollisuuden vienninedistämistoimia ja edistetään vientiin panostavien yritysten yhteistyötä ja kalatuotteiden vientiklusterin syntymistä.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Poikkihallinnolliset toimet, jotta lupien saanti on ennustettavissa. Avomerikasvatukseen tulee saada tukea. Riskit ovat yrittäjille valtavia.

Tuotekehitystuki vajaasti hyödynnetyn silakan tueksi on tarpeellinen. Silakan volyymi ja hinta on realistinen tavoitteiden saavuttamiseksi, valitettavasti muiden huonosti hyödynnettyjen kalalajien jalostaminen on hyvin kallista ja kilpailukyky on huono. Raaka-ainetta / tarvittavia volyymeja ei ole riittävästi saatavilla. Tällä hetkellä vain pieni kuluttajakunta on valmis maksamaan enemmän vajaasti hyödynnettyjen kalalajien käytöstä, jossa raaka-aine massa on jopa kaksi-kolme kertaa kalliimpaa kuin esim. lohimassa.

Niin kauan kuin huonosti hyödynnettyjen kalojen kalastus sai tukea, sitä pystyttiin keräämään, sen jälkeen työ on jumittunut ja tarjonta pienentynyt merkittävästi.

Silakalla on jo olemassa oleva jalostustekniikka eli se on paljon pidemmällä. Kuluttajia tulee kuunnella, miksi kehittää jotakin jolle ei ole kysyntää. Kaupan data kertoo tarkemmin mikä käy kaupaksi kuin mielipidetutkimus josta mm. hintatiedot puuttuvat. Tuotekehityksen tulee olla markkinalähtöistä, tulee ymmärtää mistä kuluttajat ovat todella valmiita maksamaan.

”Kehitetään kalatalouden koulutusta ja osaamista” Lisätään yhteistyötä muiden Pohjoismaiden kanssa erityisesti korkean osaamisen aloilla kuten poikastuotannossa.

3. Alkutuotannon edellytysten parantaminen

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

Kalastuslupien saatavuuden parantaminen. Edistetään toimivaa vuoropuhelua kaupallisten kalastajien ja vesialueiden omistajien välillä ja pilotoidaan uusia yhteistyömalleja hyödyntämällä mm. kalatalousalueiden ja käyttö- ja hoitosuunnitelmien tuomia mahdollisuuksia.

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Visio 2027 – tuplataan kotimaisen kalan kulutus, miten?

Kalanviljelymäärän kolminkertaistuminen: Vaatii poikkihallinnollisia toimintatapoja, Ympäristöhallinnon tulee olla ennustettava ja täysin läpinäkyvä.

Kuluttaja- ja markkinalähtöisyyden vahvistaminen. Kulutus ei nouse puhumalla. Pitää olla oikea – kotimainen – tuote eli tarjontaa on lisättävä.

Uudistaminen kasvun vauhdittajana:

Korkeampi tuki myös isoille yrityksille, isoilla yrityksillä on tahtotila ja mahdollisuus investoida, varsinkin kun puhutaan avomeri-kasvatuksesta jossa on valtavat riskit.

Kalankasvatus ja kalastus tulisi aina käsitellä kahtena eri asiana eikä valita niiden väliltä. Suomessa tulisi olla oma meri- ja vesitalouden yksikkö joka varmistaa, että liiketoimintojen kasvulle annetaan mahdollisuuksia. Tulevaisuuden ruoan kasvumahdollisuudet tulevat vedestä.

”Selvitetään kalatalouden ja laajemmin luonnonvaratalouden pääomarahaston perustamismahdollisuudet”

Riskit korkeat / kasvumahdollisuudet suuret -> ei julkisia rahoja tähän, tämä on yksityisen sijoittajien työmaa (kuten maailmalla).

Kala on ainoa markkinaehtoisesti toimiva elintarviketuotannon ala Suomessa.

Jos tuetaan niin tukea tulee ohjata sinne missä on jo konkreettisia mahdollisuuksia tuoda vero tuloja.

Meidän kilpailevat tuotteet eivät ole vain Norjan lohi tai muut tuonti kalat vaan myös siipikarja, nauta, sika ym. proteiinin lähteet.

Jos kalatalous saisi edes suhteessa saman tukipotin, kuin maatalous olisimme viisi- kymmenen kertainen teollisuuden ala tähän hetkeen verrattuna.

Mahdollisia tukia tulee ohjata niille tahoille joilla on kyky sitä parhaiten hyödyntää ja luoda tuottoa investoinnille. Tukea tulee antaa merikasvatuksen lisäämiseen ja nopeasti.

Se, että vain kiertovesilaitokset ovat saaneet vahvaa tukea on sekoittanut markkinoita ja lisäksi RAS-tekniikalla on suuria laatuongelmia.

Onko pienen Suomen kokoisen valtion järkevää tukea toimintaa, joka ei ole onnistunut vielä maailmallakaan paljon suuremmista investoinneista ja rahoituksista huolimatta. Sitten kun tekniikka toimii, ja se on taloudellisesti kannattavaa ison ruokakalan tuottamiseen, sitä on varmasti ostettavissa.

4. Kasvu perustuu kestävyteen ja vastuulliseen toimintaan

Mitä ehdotetuista toimenpiteistä pidät tärkeimpänä ja vaikuttavimpana?

-

Miten ehdotettuja toimenpiteitä pitäisi kehittää? Mitä muita toimenpiteitä ehdottaisit?

Kasvu perustuu kestävyteen ja vastuulliseen toimintaan, ”Panostetaan määrätietoisesti ympäristötoimiin”

Näille toimenpiteille pitää antaa samaa arvoa – myös lupaprosesseissa: Ravinnekuormituksen vähentäminen, Ravinteiden poistaminen (Itämerirehu), Eläinten terveys, Eläinten hyvinvointi, ilmastonkuormitus

Tavoite on 50.000t vesiviljelytuotantoa. Laaditaan määritelmä Itämerirehulle vuoden 2021 Q2 mennessä ja edistetään sen käyttöä.

Yksiköiden kokoa tulee voida kasvattaa, jotta saadaan tehokuutta ja kannattavuutta. Lopulta saadaan kuluttajille laadukkaampaa, edullisempaa ja terveellistä kotimaista kalaa.

Avomerikasvatuksessa on äärimmäisen paljon haasteita liittyen sääolosuhteisiin. Tällä hetkellä ei ole resursseja.

Sen tulisi olla miljoonien kilojen yksikkö, jotta se olisi kannattavaa. Investointi on iso riski ja hyvin kallista.

Pieniä valmistajia tarvitaan ja ne ovat tärkeitä, mutta toimintalogiikka on erilainen kun tuotteita kehitetään pienessä mittakaavassa. Ison yrityksen on tuotettava kannattavasti globaalilla markkinalla.

Palaute ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista

Mitä palautetta haluaisit antaa ohjelman ympäristövaikutusten arvioinnista?

-

Muu palaute

Mitä muuta palautetta haluaisit antaa ohjelmasta?

Kuka on vastuussa siitä, että tavoitteisiin päästään. Kuka luo aikataulut ja välitavoitteet? Miten varmistamme, että etenemme ja pääsemme tavoitteisiin?

Millä tavalla välitavoitteita seurataan ja kenelle niitä raportoidaan?

Huonosti hyödynnettyjen järvikalojen painoarvo on edelleen iso, vaikka realistiset kasvamahdollisuudet ovat silakassa ja merikalan kasvatuksessa.

Kalan kiertovesikasvatus ei ole korvaava menetelmä merikasvatukselle vaan lisä.

Kala-ala on pieni ja kaikkien järjestöjen tulisi liittyä yhteen, jotta saamme äänemme kuuluviin.

Lisäksi MMM:n tulisi luoda oma vesi- ja meri asioihin keskittynyt yksikkö, joka tarkastelee asiaa taloudellisesta näkökulmasta.

Nyt on vain YM joka tarkastelee merta pelkästään ympäristönäkökulmasta.

Tulevaisuudessa merestä saatavan ruoan määrää on kasvatettava, jotta ilmastonmuutosta voidaan hillitä.

Heikkilä Mari
Kalaneuvos Oy